

Els germans Madrià i la passió pel suro

Eloi i Àngel, de Cassà de la Selva, han dedicat bona part de la seva vida a transmetre tot el que saben sobre el món del suro; el primer ha estat més de quaranta anys pelador de suro i el segon és l'actual director del Grup Gavarres, que fa ressò del sector a les seves revistes

Eloi (esquerra) i Àngel Madrià (dreta) al costat d'un arbre surer situat a pocs metres de l'Ajuntament de Cassà de la Selva. / DAVID APARICIO

Josep Coll

Cassà de la Selva 07 MAI 2024 6:30

Eloi i Àngel Madrià Roura (Cassà de la Selva, 1956 i 1960, respectivament) són la demostració que dos germans poden tenir, més o menys, la mateixa passió. En aquest cas, la del suro. Eloi Madrià, ja jubilat des de fa uns mesos, ha dedicat més de 40 anys de la seva vida a la pela del suro. Per això, va ser reconegut l'any passat amb el Premi Gla d'Or a la seva vida professional i a comunicar arreu l'art de la lleva del suro i la importància del sector. Aquest és el reconeixement més gran que lliura l'Associació d'Empresaris Surers de Catalunya. El gran dels Madrià també és un dels fundadors del Grup Gavarres, mentre que el petit, Àngel, és l'actual director del Grup Gavarres, guardonat amb el Premi Nacional de Comunicació de Proximitat l'any passat. La revista Gavarres va néixer amb el propòsit de donar veu a tots els conceptes que envolten el suro.

Així, no hi ha dubte de l'estima i dedicació que, al llarg dels anys, la nissaga Madrià ha tingut pel món del suro, sobretot de Cassà de la Selva. De fet, aquesta passió és tan intensa que recorden fil per randa moltes anècdotes i curiositats del sector.

L'evolució del sector

No són «historiadors», però els germans Madrià coneixen molt sobre la història del suro i alguns secrets que amaga. Saben, per exemple, que els romans van ser els primers a treballar el suro. «La primera vegada que es va pelar un suro segurament va ser per accident», apunta Eloi Madrià. En tot cas, el primer tap que es va fer a les comarques gironines va ser a Tossa de Mar al segle XVIII. En aquesta localitat, ara, ja no hi ha indústria, però sí que n'hi ha a tres municipis: Sant Feliu de Guíxols, Palafrugell i, òbviament, Cassà de la Selva.

Uns dels reportatges que va publicar l'Editorial Gavarres sobre el suro, en un dels seus dossiers especials. / DAVID APARICIO

Segons Àngel Madrià, la pela del suro al bosc ha «involucionat», i és que tot es va «transformant» a mesura que entra la tecnologia. De la mateixa manera, a les fàbriques ara és «tot industrial». De fet, Eloi Madrià afirma que abans el taper «vivia molt bé» i que, fins als anys setanta, era un «món d'artista» perquè es feia tot a mà. En tot cas, tot va evolucionant i canviant i als anys seixanta s'abandona la sureda a terres gironines perquè les fàbriques opten per treballar amb suro procedent d'Extremadura i Portugal.

Els germans Madrià afirmen que fa una mica més de vint anys hi ha hagut «la idea de recuperar la sureda», però que ara també es troba amb el problema de la sequera. «Hi ha molta vegetació, però molta competència», diuen i afegeixen que és una «situació complicada» i que tot demanaria fer una «gran gestió dels boscos». Al mateix temps que s'ha intentat recuperar la

sureda, també s'han perdut tallers a Cassà. Abans n'hi havia «una cinquantena», i ara hi ha quatre fàbriques potents. Oller és «la principal», seguida de Parramon, que «ha avançat molt en els últims anys», De Maria i Costa Quera, que només treballa «amb suro d'aquí».

L'Eloi, un home de bosc

Eloi Madrià es va començar a interessar pel món del bosc quan era aficionat a la fotografia, als anys vuitanta. Va ser un «company» que el va fer «entrar al bosc» per fotografiar l'arrossegament amb animals. Tot això li va semblar un «món fantàstic» i, de mica en mica, com qui no vol la cosa, va començar a fer feines i s'hi va «anar trobant còmode».

Eloi Madrià pelant un arbre al bosc fa uns anys. / INSTITUT CATALÀ DEL SURO

Des de llavors, ha dedicat la seva vida a pelar suro i a divulgar el món amb diferents activitats. Per al gran dels Madrià, i després de més de quaranta anys al bosc, s'ha de saber «escoltar els arbres» per saber quins són els més bons. Avui dia, tot i estar jubilat, encara s'endinsa al bosc.

La Fira del Tap i el Suro

L'Ajuntament de Cassà de la Selva va encarregar als germans Madrià fer un projecte per «posar en valor el patrimoni de la sureda i de la indústria del suro». D'aquesta manera, el 2017 va néixer la Fira del Tap i el Suro que, segons Àngel Madrià, «té un recorregut molt local i no transcendeix més enllà».

El gran dels Madrià en un dels actes de la Fira del Tap i el Suro de Cassà de la Selva. / MARC PUIG

En aquest sentit, afirma que el que té «més ressò i èxit» són els actes populars, que estan dividits en «tres branques». Per una banda, hi ha les activitats a la sureda relacionades amb la pela del suro al bosc, i l'esmorzar dels peladors, un acte que dinamitza Eloi Madrià. També funciona «molt bé» quan s'ensenya a la gent com es treballava abans el suro, amb les màquines més antigues i que ara ja no s'utilitzen. Per últim, hi ha la part gastronòmica, conegut com a «xic-xec». Àngel Madrià diu que aquest és un terme «inventant pels vells tapers i que feien servir com onomatopeia d'anar a fer un àpat».

Editorial Gavarres

La revista Gavarres va néixer després d'una idea inicial completament diferent i que no va acabar de funcionar. Àngel Madrià explica que a finals dels anys noranta es va voler fer un llibre sobre 100 personatges populars de Cassà. Va ser molt complicat poder-ho lligar, ja que quan tenien una llista d'unes 150 persones per entrevistar es van adonar que algunes «ja havien mort». Per això, van veure que «allò no sortia» i s'havia de reformular el plantejament.

Així, l'actual director del Grup Gavarres va pensar a fer «alguna cosa relacionada amb les Gavarres i els oficis». I, aquí, el «més important és el suro i la feina vinculada a ell». La idea «va agradar» i cada número de la revista, que surt cada mig any, conté dues pàgines parlant del suro, amb algun personatge o alguna feina vinculada al seu món. A més, s'han fet dos dossiers vinculats al sector, un que explica el que era la sureda i l'altra el que és la fabricació de taps. «És un bon resum del que és aquesta feina», detalla Àngel Madrià, mentre que el seu germà Eloi comenta que «la gent que desconeixia el món diu que mirant els dossiers es fica dins d'aquest món».

Àngel Madrià (el primer per la dreta) en la parada de l'Editorial Gavarres durant el passat Sant Jordi a plaça Catalunya de Girona. / GRUP GAVARRES

La revista Gavarres és una de les que publica el Grup Gavarres, una editorial que va néixer l'any 2002 i que en l'actualitat publica quatre revistes més d'història, patrimoni i memòria oral (Garona-Nogueres, Cadí-Pedraforca, Les Garrotxes i Alberes), col·leccions de llibres («El caliu de la memòria» i «La gent de Girona», a més treballs de narrativa i altres vinculats amb el territori) i també gestiona projectes editorials per encàrrec i impulsa com a consultora esdeveniments de caràcter cultural.

Premiats el mateix any

Es podria parlar de casualitat que els dos germans Madrià haguessin guanyat un premi cadascú el mateix any, i va passar el 2023. Eloi va ser premiat amb el Gla d'Or, el reconeixement més gran que lliura l'Associació d'Empresaris Surers de Catalunya. «No sé què he fet», diu el gran dels Madrià mig rient, tot i que l'associació ho tenia clar. Ha fet de «divulgador» i parla del suro «amb entusiasme», igual que «del bosc» i de la «indústria del taper». «Està bé que els empresaris del suro no només premiïn els tapers, sinó que també premiïn les feines no relacionades amb el món», diu el germà petit. En el moment de recollir el premi, Eloi va dir que «el sector està molt apagat i que ara mateix hi ha una mica de caliu».

Casualitat també (o no) que el seu predecessor a rebre el premi Gla d'Or fos Mikel Gurrea, director de la pel·lícula Suro (2022), que té una «estima» a la família Madrià i al suro. El director basc volia que la seva òpera prima anés, en part, sobre el suro i va demanar consell a Eloi Madrià perquè li expliqués tots els secrets de la pela. Durant el llargmetratge «hi ha moments que pelen

el suro impactants». Tanmateix, el gran dels germans explica que «molta gent va quedar decebuda perquè pensava que aniria més del suro».

Publicat a: Diari de Girona, 7 de maig de 2024

Font del document: <https://www.diaridegirona.cat/dominical/2024/05/07/els-germans-madria-passio-pel-102015617.html>